

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Кафедра міжнародних економічних відносин

Допущено до захисту
Завідувач кафедри
Козак Ю.Г.
“ ___ ” _____ 20__ р.

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
на здобуття освітнього ступеня магістра
зі спеціальності 8.05056 Міжнародні економічні відносини
за магістерською програмою професійного спрямування
«Зовнішньоекономічна діяльність підприємств (організацій)»
на тему: **«Підвищення ефективності зовнішньоторговельної діяльності
приладобудівних підприємств (на прикладі ТОВ «Телекарт-Прилад»)»**

Виконавець

студентка факультету міжнародної економіки
Бабенко Жанна Сергіївна
(прізвище, ім'я, по батькові) /підпис/

Науковий керівник

д.е.н., професор
(науковий ступінь, вчене звання)
Козак Юрій Георгійович
(прізвище, ім'я, по батькові) /підпис/

АНОТАЦІЯ

Бабенко Ж. С., «Підвищення ефективності зовнішньоторговельної діяльності приладобудівних підприємств (на прикладі ТОВ «Телекарт-Прилад»)), кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня магістра зі спеціальності «Міжнародні економічні відносини» за магістерською програмою «Зовнішньоекономічна діяльність підприємств (організацій)», Одеський національний економічний університет
м. Одеса, 2018 рік

Кваліфікаційна робота магістра складається з трьох розділів. Об'єкт дослідження – процес здійснення зовнішньоторговельної діяльності приладобудівним підприємством та її ефективність на прикладі ТОВ «Телекарт-Прилад».

У роботі розглядаються теоретичні аспекти визначення економічної ефективності зовнішньоекономічної діяльності, узагальнені фактори впливу на економічну ефективність та визначені методи її розрахунку. Проаналізовано результати фінансово-господарської діяльності підприємства, проведено аналіз факторів, що впливають на зовнішньоторговельну діяльність, визначено ефективність експортно-імпортних операцій підприємства. Запропоновано рекомендації щодо удосконалення зовнішньоторговельної діяльності підприємства та підвищення її ефективності

Ключові слова: зовнішньоторговельна діяльність, експорт, імпорт, економічна ефективність, фактори ефективності ЗЕД, ефективність зовнішньоторговельних операцій.

ANNOTATION

Babenko Zh. S., «Increase in the efficiency of foreign trade activity of instrument-making enterprises (on the example of LLC «Telekart-Prylad»)), thesis for Master degree in specialty «International economic relations» under the program «Foreign economic activity of enterprises (organizations)», Odessa National Economic University
Odessa, 2018

Thesis consists of three chapters. Object of study is the process of foreign trade activity of instrument-making enterprise and its efficiency on the example of LLC «Telekart-Prylad».

Diploma thesis deals with theoretical aspects of determination of economic efficiency of foreign economic activity, generalizes factors of influence on economic efficiency and defines methods of its calculation. There were analyzed results of the financial and economic activity of the enterprise and factors influencing its foreign trade activity, there was determined the efficiency of export-import operations of the enterprise. Thesis provides recommendations on improvement of foreign trade activity of the enterprise and increase of its efficiency.

Keywords: foreign trade activity, export, import, economic efficiency, factors influencing efficiency of foreign economic activity, efficiency of foreign trade activity transactions.

ЗМІСТ

ВСТУП		4
РОЗДІЛ I	ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ДОСЛІДЖЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ЗОВНІШНЬОТОРГОВЕЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА	8
1.1.	Сутність та особливості зовнішньоторговельної діяльності підприємства	8
1.2.	Фактори, що впливають на ефективність зовнішньоторговельної діяльності підприємства	19
1.3.	Методика оцінки ефективності зовнішньоторговельної діяльності підприємства	29
Висновки до розділу I		41
РОЗДІЛ II	АНАЛІЗ ЕФЕКТИВНОСТІ ЗОВНІШНЬОТОРГОВЕЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА «ТЕЛЕКАРТ-ПРИЛАД»	43
2.1.	Аналіз фінансово-господарської діяльності ТОВ «Телекарт-Прилад»	43
2.2.	Аналіз факторів впливу на ефективність зовнішньоторговельної діяльності ТОВ «Телекарт-Прилад»	56
2.3.	Аналіз ефективності здійснення зовнішньоторговельної діяльності ТОВ «Телекарт-Прилад»	70
Висновки до розділу II		83
РОЗДІЛ III	ОСНОВНІ НАПРЯМКИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ЗОВНІШНЬОТОРГОВЕЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ТОВ «ТЕЛЕКАРТ-ПРИЛАД»	85
3.1.	Пропозиції щодо вдосконалення управління дебіторською заборгованістю підприємства	85
3.2.	Рекомендації щодо оптимізації збутової діяльності підприємства на зовнішніх ринках	96
3.3.	Підвищення ефективності зовнішньоторговельної діяльності підприємства за рахунок зменшення накладних витрат	109
Висновки до розділу III		113
ВИСНОВКИ		115
Список використаних джерел		119
Додатки		126

ВСТУП

Актуальність дипломної роботи. Процес глобалізації міжнародної економіки не оминає й Україну, яка поступово займає своє місце в системі нового міжнародного економічного порядку. Особливістю сучасних міжнародних економічних відносин є те, що їх основним суб'єктом виступає підприємство як ключова ланка ринкової економіки. Інтегрування економіки України у світове господарство, її участь у різних видах міжнародного підприємництва підвищує роль та значення зовнішньоекономічної діяльності підприємства. При цьому слід враховувати те, що зовнішньоекономічні зв'язки сприяють забезпеченню оптимальних розмірів виробництва окремих видів товарів, впровадження світових досягнень в області науки і техніки, отриманню необхідної сировини і матеріалів, розширенню номенклатури продукції, що реалізується на внутрішніх ринках, і ін.

Одним із основних напрямків зовнішньоекономічної діяльності виступає зовнішня торгівля. Зовнішньоторговельна діяльність має важливе значення, оскільки дає можливість розширення ринків збуту і ринків сировинних ресурсів, шляхом появи нових клієнтів та постачальників, відкриває доступ до іноземних технологій. Ведення зовнішньоторговельної діяльності дає змогу здійснювати пошук споживачів, що в подальшому впливатиме на прибутковість зовнішньоторговельних операцій порівняно з операціями на внутрішньому ринку. В таких умовах посилюється зацікавленість підприємства у здійсненні зовнішньоторговельної діяльності.

Головною умовою здійснення підприємством зовнішньоторговельних операцій є їх ефективність. Тому що, при недостатньому техніко-економічному обґрунтуванні зовнішньоторговельних операцій, підприємство може зазнати значних збитків. Ефективний розвиток зовнішньоторговельної діяльності має ґрунтуватися, перш за все, на адаптації стратегії підприємств до вимог міжнародного ринку. Враховуючи складний фінансово-економічний стан багатьох приладобудівних підприємств країни і суттєві витрати, необхідні для

виходу на зовнішній ринок, особливо важливим стає вибір пріоритетних стратегій розвитку зовнішньоторговельної діяльності.

Отже, питання зміцнення позицій підприємств як суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності та підвищення ефективності їх зовнішньоторговельної діяльності стають досить актуальними на сьогоднішній день. Дуже важливо організувати зовнішньоторговельну діяльність таким чином, щоб вона була ефективною та приносила прибуток, необхідно розуміти особливості та проблематику здійснення зовнішньоторговельної діяльності.

Мета і завдання дипломної роботи. Головною метою дослідження є визначення шляхів підвищення ефективності зовнішньоторговельної діяльності промислового підприємства на основі аналізу експортно-імпортних операцій та оцінки основних показників ефективності.

Досягнення поставленої мети передбачає вирішення наступних завдань:

- вивчення сутності та теоретичних основ організації зовнішньоторговельної діяльності на підприємстві;
- визначення чинників, що впливають на ефективність зовнішньоторговельної діяльності підприємства;
- узагальнення методичних підходів для дослідження ефективності зовнішньоторговельної діяльності підприємства;
- аналіз фінансово-господарської діяльності ТОВ «Телекарт-Прилад»;
- визначення факторів, що впливають на ефективність зовнішньоторговельної діяльності ТОВ «Телекарт-Прилад»;
- оцінка ефективності здійснення зовнішньоторговельних операцій на досліджуваному підприємстві;
- розробка рекомендацій стосовно підвищення ефективності зовнішньоторговельної діяльності підприємства «Телекарт-Прилад».

Об'єктом дослідження є процес здійснення зовнішньоторговельної діяльності приладобудівним підприємством та її ефективність на прикладі ТОВ «Телекарт-Прилад».

Предметом дослідження виступає сукупність теоретичних та практичних положень щодо управління ефективністю зовнішньоторговельної діяльності на промисловому підприємстві.

Методи дослідження. При написанні дипломної роботи були використані наступні загальнонаукові та спеціальні методи дослідження: методи наукового пізнання, методи порівняння і прогнозування, узагальнення, статистичний аналіз, прийоми групування показників, абстрактно-логічний (для теоретичного узагальнення, побудови логіко-структурних схем), статистико-економічний (для аналізу сучасного стану ефективності зовнішньоторговельних операцій), табличний та графічний метод (для наочності представлення матеріалу), кореляційно-регресійний метод.

Інформаційна база дослідження. Різні теоретичні та практичні аспекти дослідження особливостей організації зовнішньоторговельної діяльності на рівні підприємства були розглянуті у роботах таких науковців як Козак Ю.Г., Румянцева А.П., Савельєва Є.В., Павленко І.І., Дралін А.І. та інших авторів, публікаціях в періодичних виданнях таких авторів як Огієнко А.В., Кулицький С.П., Юшина С.І., Кузнєцова Г.В., Ультан С.І. та інших. В роботах розглянутих авторів дано характеристику проведення зовнішньоторговельної діяльності, проаналізовано деякі особливості її здійснення, а також виявлено проблеми підвищення її ефективності.

Інформаційно-довідкову базу в написанні дипломної роботи становили наукові публікації вітчизняних та зарубіжних вчених, нормативно-правові акти України, матеріали наукових конференцій, звіти, економічні показники роботи, аналітичні та статистичні матеріали ТОВ «Телекарт-Прилад».

Публікації та апробація результатів дослідження. За результатами виконання кваліфікаційної роботи магістра опубліковано 1 статтю: Бабенко Ж.С. Аналіз ефективності експортної діяльності приладобудівних підприємств України (на прикладі ТОВ «Телекарт-Прилад») / Ж.С. Бабенко // «Новий погляд на розвиток економіки країни» (м. Харків, 10–11 листопада 2017 року). – У 2-х частинах. – Херсон: Видавничий дім «Гельветика», 2017. – Ч. 1. – 128 с.

Також було представлено тези доповіді «Конкурентні фактори, що впливають на ефективність зовнішньоторговельної діяльності промислового підприємства» на Всеукраїнській науково-практичній конференції молодих вчених «Мікро-, мезо- та макроекономічні аспекти інноваційного розвитку економіки» (м. Одеса, 24 березня 2017 року).

Структура роботи. Робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків.

ВИСНОВКИ

В Україні промисловість є однією з найбільш розвинутих та перспективних галузей економіки та найважливішою статтею експорту. Значення ЗЕД промислових підприємств полягає в можливості отримувати валютну виручку від експорту, підвищувати технічний рівень виробництва (за рахунок імпорту, більш ефективної техніки і технологій), виробляти конкурентоспроможну продукцію.

Зовнішньоторговельна діяльність – це діяльність господарюючих суб'єктів, націлена на продаж товарів та послуг, робіт, прав інтелектуальної власності та інших немайнових прав на зовнішньому ринку країни, а також додаткові заходи, що забезпечують їх реалізацію, надаючи відповідні послуги. Зовнішня торгівля складається із двох зустрічних потоків – експорту (продаж вітчизняних товарів закордон) та імпорту (купівля іноземних товарів та їх реалізація на національному ринку). Крім того, зовнішньоторговельні операції поділяються на товарні операції, надання послуг та операції з інтелектуальною власністю.

На ефективність зовнішньоторговельної діяльності підприємства впливає низка чинників, що розподіляються на економічні, політичні, соціальні, територіально-географічні, науково-технічні та екологічні. Зарубіжні вчені, в свою чергу, класифікують всі чинники в дві категорії: жорсткі та м'які. На сьогоднішній день найбільш популярною є класифікація чинників за ступенем охоплення середовища впливу, яка виділяє фактори зовнішнього та внутрішнього середовища. Внутрішні фактори пов'язані безпосередньо з діяльністю фірми, її цілями та задачами, міжнародною маркетинговою стратегією, особливостями менеджменту ЗЕД, клієнтська та інформаційна бази, забезпечення ресурсами, технологія виробництва тощо. Зовнішні фактори базуються на особливостях галузі, зовнішнього та внутрішнього ринків. Вони залежать від політики держави, діяльності партнерів та конкурентів, економічного та політичного становища країн експортера та контрагентів, ступенем розвитку світової інтеграції тощо. Також розповсюдженою

класифікацією є розподіл факторів на контрольовані та неконтрольовані підприємством. Останні в свою чергу можуть бути контрольованими та неконтрольованими державою.

Під економічною ефективністю розуміється результативність господарської діяльності, що визначається як відношення ефекту, результату до витрат, що обумовили його отримання. Провідні науковці виділяють сукупність показників, за допомогою яких можна оцінити ефективність зовнішньоторговельної діяльності. Вони поділяються на показники ефекту та показники ефективності. Також важливим аспектом є аналіз фінансово-господарської діяльності підприємства за допомогою показників ліквідності, фінансової стійкості, рентабельності та ділової активності.

«Телекарт-Прилад» сьогодні – це потужна і динамічно розвивається, з величезним досвідом роботи в сфері комунікацій. Впроваджуючи нові системи управління та контролю якості, підприємство прагне до максимальної продуктивності і задоволення запитів найвимогливіших замовників. Підприємство має власну ліцензію на розробку, виготовлення, реалізацію, ремонт і модернізацію військової техніки, впровадило, підтримує і розвиває систему управління якістю, що відповідає вимогам Міжнародного стандарту ISO 9001. Потужності заводу дозволяють забезпечити повний цикл виробництва – від розробки проекту до випробувань готового зразка (власний випробувальний центр). Асортимент продукції підприємства дуже широкий і включає продукцію для силових структур, енергетики, системи безготівкових платежів, товари народного споживання, світлофорну продукцію тощо.

Фінансові показники підприємства в цілому мають позитивний характер: значно виросли обсяги реалізації продукції та чистий прибуток, підприємство має ліквідний баланс та раціональну структуру активів та пасивів, показники рентабельності мають позитивну динаміку. Проте, існує ряд проблем, пов'язаних з наявністю великої дебіторської заборгованості, що перевищує допустиму норму та зростає з кожним роком. Це негативно впливає на фінансову стійкість підприємства та його платоспроможність.

Внутрішні чинники «Телекарт-Прилад» здійснюють позитивний вплив на його зовнішньоторговельну діяльність: потужні виробничі фонди, високий кадровий потенціал, система управління якістю продукції, репутація. Проте підприємство неефективно використовує засоби інтернет-маркетингу, інтернет-магазин підприємства потребує доробки, що є резервом підвищення ефективності зовнішньоторговельної діяльності підприємства.

Зовнішньоторговельна діяльність «Телекарт-Прилад» здійснюється у формі експортно-імпортних операцій. Найбільшими статтями імпорту є контрольно-вимірювальні прилади та спеціальне технологічне обладнання, а Китай є найголовнішим партнером з імпорту. В цілому за чотири роки ефективність імпорту підприємства покращилася на 2,23 %. Це сталося за рахунок підвищення доходів від використання імпортової продукції та зниження інших витрат. В процесі аналізу також було виявлено, що закупівля комплектуючих деталей та обладнання на зовнішньому ринку є більш вигідною ніж на внутрішньому.

ТОВ «Телекарт-Прилад» займає активну позицію за рахунок розширення експортної продукції. Хоча досі перевищує реалізація продукції на внутрішньому ринку, але підприємство збільшує частку експорту в загальному обсязі реалізації. На сьогодні в структурі реалізованої продукції 68,5 % приходить на український ринок, і лише 31,5 % – на ринки інших країн. Проблема існує з асортиментом продукції на експорт, так як експортуються лише п'ять категорій продукції з усього запропонованого асортименту виробленої продукції. Експортні операції підприємства є ефективним, проте, спостерігається негативна тенденція, що свідчить про зниження їх ефективності. У структурі експорту переважають лічильники та таксофонні вироби. Продукція поставляється переважно до Білорусі та Болгарії.

Основними напрямками підвищення діяльності підприємства вважається поліпшення управління дебіторською заборгованістю, оскільки її обсяги збільшуються з кожним роком та перевищують нормативні показники. Крім того, строки погашення дебіторської заборгованості є дуже великими, що

примушує підприємство до короткострокових займів. Для виправлення ситуації пропонується впровадити регламент роботи з простроченою дебіторською заборгованістю, який описує відповідальність та дії всіх співробітників, залучених до цієї процедури; автоматизація даного процесу за допомогою сучасних інформативних систем, одною з яких є продукт компанії SAP S/4HANA; класифікувати контрагентів підприємства за платіжною дисципліною, формування кредитного рейтингу, на основі якого визначається ліміт товарного кредиту та ціна продукції; впровадити знижки для клієнтів з ціни товару за дострокову оплату в залежності від терміну надходження коштів на розрахунковий рахунок підприємства.

Наступним напрямом поліпшення діяльності підприємства є підвищення ефективності його збутової діяльності. Пропонується ввести зміни до організаційної структури підприємства та у підпорядкуванні маркетингового відділу створити експортний відділ, головним завданням якого є укладання контрактів на поставку товарів з іноземними контрагентами. Рекомендується впровадити систему мотивації торгового персоналу на основі торгових квот та винагородження за перевиконання плану, а також організовувати торгові збори та змагання, що позитивно вплине на продуктивність праці робітників. Важливим аспектом просування товару на зовнішні ринки є участь в міжнародних виставках, тому було наведено календарний план міжнародних виставок та форумів, що відбудуться у майбутньому році. Нарешті, було запропоновано низку заходів щодо оптимізації роботи інтернет-магазину підприємства, серед яких поповнення асортименту продукції, впровадження електронних платіжних систем та онлайн-консультантів, просування сайту шляхом SEO-оптимізації та контекстної реклами.

Останнім напрямом є зниження накладних витрат на підприємстві за допомогою упровадження системи ABC-костингу, що дасть змогу отримувати найбільш точну інформацію про витрати підприємства й достовірно обчислювати собівартість окремих виробів або послуг.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Ультан С. И. Анализ показателей и методов оценки внешнеэкономической деятельности региона / С. И. Ультан // Вестник Омского университета. Серия «Экономика». – 2012. – № 3. – С. 38–49.
2. Воронкова О. А. Внешнеэкономическая деятельность: организация и управление: учеб. пособие / О. А. Воронкова, Е. П. Пузакова. – М.: Экономист, 2006. – 495 с.
3. Авдокушин, Е. Ф. Международные экономические отношения / Е. Ф. Авдокушин. – М., 2002. – 368 с.
4. Савельев Є. В. Міжнародна економіка: теорія міжнародної торгівлі і фінансів: Підручник / Є. В. Савельєв. – Тернопіль: Екон. думка, 2001. – 504 с.
5. Гребельник О. П. Основи зовнішньоекономічної діяльності: Підручник / О. П. Гребельник. – [вид. 3-ге, перероб. та доп.]. – К.: Центр учбової літератури, 2008. – 432с.
6. Сорокин С. Л. Эффективность внешнеэкономической деятельности: понятие, измерение и оценка : моногр. / С. Л. Сорокин. – Гродно: ГрГУ, 2011. – 130 с.
7. Про зовнішньоекономічну діяльність [Електронний ресурс]: Закон України, затверджений Верховною Радою України від 16.04.1991 №959–ХІІ. – Режим доступу: <http://www.rada.gov.ua>.
8. Господарський кодекс України [Електронний ресурс]: Кодекс України, затверджений Верховною Радою України від 16.01.2003 №436–ІV. – Режим доступу: <http://www.rada.gov.ua>.
9. Юшина С. І. Визначення зовнішньоторговельної діяльності в українському законодавстві / С. І. Юшина // Часопис Київського університету права. – 2011. – № 4. - С. 197-200.
10. Варяниченко О. В. Міжнародна торгівля та інвестиції: навч. посіб. / О. В. Варяниченко, Н. А. Навроцька, І. І. Павленко. – К.: Центр учбової літератури, 2012. – 256 с.

11. Вишинська Т. Л. Сучасний стан зовнішньої торгівлі товарами в Україні / Т. Л. Вишинська, О. В. Генералов, І. М. Севрук // Scientific Journal «ScienceRise». – 2015. – №3. – С.41-45.
12. Кокушкина И. В. Международная торговля и мировые рынки: учеб. пособие / И. В. Кокушкина, М. С. Воронин. — СПб.: Техн. кн., 2007. – 599 с.
13. Внешнеторговая энциклопедия / [Андреева О. Д., Арсенов В. И., Артемкина Е. В. и др.]; отв. ред. С. И. Долгов. – М.: Экономика, 2011. – 447 с.
14. Балабанов, И. Т. Внешнеэкономические связи: учеб. пособие / И.Т. Балабанов, А. И. Балабанов. — М.: Финансы и статистика, 2000. – 512 с.
15. Большой энциклопедический словарь [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.vedu.ru/bigenctic>.
16. Барихин А. Б. Большая юридическая энциклопедия / А. Б. Барихин. – М.: Книжный мир, 2010. – 960 с.
17. Шершеневич Г. Ф. Учебник торгового права / Г. Ф. Шершеневич. – Фирма «СПАРК». – 1994. – 335 с.
18. Thomson Gale. International Encyclopedia of the Social Sciences. – 2008. – [Electronic resource] – Access: http://www.encyclopedia.com/topic/International_Trade.aspx.
19. Umar Farooq. What is international trade meaning, advantages and disadvantages. – 2014. – [Electronic resource] – Access: <http://www.studylecturenates.com/business-studies/what-is-international-trade-meaning-advantages-disadvantages>.
20. United Nations Trade Statistics Knowledgebase. Distinction between Exports and Re-exports / Imports and Re-imports [Electronic resource] – Access: <http://unstats.un.org/unsd/tradekb/Knowledgebase/Reexports-and-Reimports>.
21. Тюріна Н., Карвацка М. Зовнішньоекономічна діяльність підприємства: Навчальний посібник. - К.: Центр учбової літератури, 2013. - 408 с.

22. Гаценко А. Плюсы и минусы ассоциации Украины с ЕС / А. Гаценко // Комсомольская правда. – 2014. – [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://kp.ua/economics/456933-pluisy-y-mynusy-assotsyatsyy-ukrayny-c-es>.
23. Дралин, А. И. Международные экономические отношения: учеб. пособ. / А. И. Дралин, С. Г. Михнева. – [изд. 2-е, перераб. и доп.]. – Пенза: Информационно-издательский центр ПГУ, 2006. – 162 с.
24. Кузнецова Г. В. Международная торговля объектами интеллектуальной собственности / Г.В. Кузнецова // Российский внешнеэкономический вестник. – 2013. – №8. – С. 35-47.
25. Гоголева Т. Н. Международная экономика: учебное пособие / Т. Н. Гоголева, В. Г. Ключищева, Ю. И. Хаустов. – М.: КНОРУС, 2010. – 304с.
26. Тирпак І.В. Основи економіки та організації підприємництва : навч. посібник для студ. вищих навч. закладів / І.В. Тирпак, В.І. Тирпак, С.А. Жуков. К. : Кондор, 2011. 284 с.
27. Шестопалова Н.С. Факторы эффективности внешнеторговой деятельности предприятия // Лесной вестник. – 2011. – №1. – С. 203-207.
28. Мельник О.Г., Нагірна М.Я. Діагностика факторів впливу на експортну діяльність підприємства // Інноваційна економіка. – 2013. – №5 (43). – С. 63-66.
29. Никитина Э.И. Факторы развития экспортного потенциала промышленного предприятия / Э.И. Никитина // Економіка і підприємництво. – 2013. – № 5(74). – С. 151-156.
30. Жукова В. В. Анализ факторов, влияющих на устойчивое развитие региона / В.В. Жукова // Вестник Таганрогского института управления и экономики. – 2011. – №1.
31. Гаврилов А. И. Региональная экономика и управление: учебное пособие для вузов / А. И. Гаврилов. — М.: ЮНИТИ-ДАНА, 2002. — 239 с.
32. Бахарев М. В. Классификация факторов, влияющих на развитие ВЭД [Электронный ресурс]. – Режим доступа: http://elf.ucoz.net/KONF/IK_mart13/statja_dlja_internet_bakharev.pdf.

33. Грицаенко Е. А. Некоторые аспекты внешней торговли регионов / Е.А. Грицаенко // Научный журнал КубГАУ. – 2006. – №21. – С. 401 – 416.
34. Мировая экономика и внешнеэкономическая деятельность: учеб. пособие / М.И. Плотницкий, Г.В. Турбан ; под общ. ред. М.И. Плотницкого. – Мн. : Современная школа, 2006. – 663 с.
35. World Trade Report. Fundamental economic factors affecting international trade. – 2013. – С. 112-219.
36. Dubravskaja M. The analysis of the factors influencing the international trade / M. Dubravskaja, E. Sira // Procedia Economics and Finance. – 2015. – №23. – С. 1210-1216.
37. Гайченя М.А. Фактори впливу на ефективність експортної діяльності виробничих підприємств будівельної галузі / М.А. Гайченя, Т.В. Пятак [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.rusnauka.com/17_APSN_2013/Economics/2_140611.doc.htm.
38. Селезньова К.В. Обґрунтування факторів впливу на розвиток експортного потенціалу машинобудівного підприємства / К.В. Селезньова // Вісник НТУ «ХП». – 2013. - №45 (1018). – С. 102-115.
39. Багрова І.В., Редіна Н.І. та ін. Зовнішньоекономічна діяльність підприємств: Підручник/ Багрова І.В., Редіна Н.І., Власюк В.Є., Гетьман О.О. — К.: Центр навчальної літератури, 2004. — 580 с.
40. Зовнішньоекономічна діяльність підприємств: Навчальний посібник / [Козак Ю.Г., Логвінова Н.С. та ін.]; за ред. Ю.Г. Козака, Н.С. Логвінової, М.А. Зайця. – 4-те вид., перероб. та доп. – К.: Освіта України, 2012. – 272 с.
41. Міжнародні комерційні угоди та розрахунки: нормативно-правове регламентування: Навч. посіб. / За ред. Козака Ю.Г., Логвінової Н.С. – К.: ЦУЛ, 2010. – 648 с.
42. Комплексный экономический анализ предприятия / Под ред. Н.В. Войтоловского, А.П. Калининой. – СПб.: Питер, 2010. - 256с.
43. Ионова А.Ф., Тарасова Н.А. Учет и анализ внешнеэкономической деятельности: учебно-практическое пособие. – М.: ТК Велби, 2010. - 352 с.

44. Сорокин С.Л. Эффективность внешнеэкономической деятельности: понятие, измерение и оценка : моногр. / С.Л. Соркин. – Гродно : ГрГУ, 2011. – 130 с.
45. Мартыанова О.В. Оптимизация ВТД организации методом многокритериальных оценок. Многокритериальный анализ эффективности внешнеторговой деятельности организации: монография / О.В. Мартыанова. - Scientific magazine "Kontsept". – 2013. – 446 с.
46. Энциклопедия экономиста. Платежеспособность и ликвидность предприятия. – [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.grandars.ru/college/ekonomika-firmy/likvidnost-predpriyatiya.html>.
47. Жданов В.Ю. Топ-12 основных коэффициентов для финансового анализа предприятия. – [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://finzz.ru/top-12-osnovnykh-koefficientov-dlya-finansovogo-analiza-predpriyatiya-ot-zhdanova-vasiliya.html>.
48. Шамаев И.В. Анализ финансовой устойчивости. – 2013. – [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://ivan-shamaev.ru/financial-analysis-metrics>.
49. Інформаційні матеріали «Телекарт-Прилад».
50. Офіційний сайт «Телекарт-Прилад». – [Электронный ресурс]. – [Режим доступа]: <http://telecard.odessa.ua>.
51. Жданов В. Модель Альтмана прогнозирования банкротства предприятия». – [Электронный ресурс]. – [Режим доступа]: <http://www.beintrend.ru/z-score-altman>.
52. Шредер Н.Г. Экономический анализ: уч. пособие / Н.Г. Шредер, О.И. Соснаускене. – М.: Аллель. – 2011. – 121 с.
53. Сельцовский В. Л. Экономико-статистические методы анализа внешней торговли / В. Л. Сельцовский. // Финансы и статистика. – 2013. – С. 512.
54. Мозжерина Т.Г., Гончарова А.Д., Яковлев А.Д. Экономический анализ эффективности импортных операций // Экономика, предпринимательство и право. – 2016. – Том 6. – № 1. – С. 49-62.

55. Федоронько Н.І. Аналіз ефективності експортних та імпорتنих операцій / Н.І. Федоронько // Глобальні та національні проблеми економіки. – 2016. – №10. – С. 120-123.
56. Курганова О. А. Основы управления дебиторской задолженностью предприятия // Концепт. – 2015. – Спецвыпуск № 05.
57. Пронишин А. Практика управления дебиторской задолженностью / А. Пронишин // Ежедневная аптека. – 2012. – № 15 (836).
58. Ермасова Н. Б. Финансовый менеджмент: конспект лекций / Н. Б. Ермасова. – М.: Юрайт. – 2009. – 250 с.
59. Воеводина Е.Г. Управление дебиторской задолженностью предприятия торговли в условиях финансового кризиса / Е.Г. Воеводина // Экономика и социум. – 2016. – № 4(23).
60. Офіційний сайт SAP Україна. – [Електронний ресурс]. – [Режим доступу]: <https://www.sap.com/ukraine/index.html>.
61. Вахрушина Н. Определение размера скидок и оценка их эффективности / Н. Вахрушина. – 2016. – [Електронний ресурс]. – [Режим доступу]: <http://www.fd.ru/reader.htm?id=12193>.
62. Аристархова М.К. Повышение эффективности управления дебиторской задолженностью предприятия путем создания имитационной модели управления / М.К. Аристархова, Ш.Н. Валиев // Electronic scientific journal "Oil and Gas Business". – 2009. – №2.
63. Вахрушина Н. Создание системы управления дебиторской задолженностью / Н. Вахрушина // Журнал «Финансовый директор». – 2010. – № 5 (май).
64. Офіційний сайт компанії «Kube technologies». – [Електронний ресурс]. – [Режим доступу]: <http://www.kube.com.ua>.
65. Офіційний сайт інтернет-магазину «Пан Електро». – [Електронний ресурс]. – [Режим доступу]: <https://panelectro.ua>.
66. Українська версія сайту компанії «Schneider Electric». – [Електронний ресурс]. – [Режим доступу]: <https://www.schneider-electric.ua>.

- 67.Агенство інтернет-реклами i-Media». – [Електронний ресурс]. – [Режим доступу]: <https://www.i-media.ru>.
- 68.Інтернет-сервіс для аналізу сайту. – [Електронний ресурс]. – [Режим доступу]: <http://pr-cy.ru>.
- 69.Мармашова С. П. Организация ВЭД : учебно-методический комплекс для специальности маркетинг / С. П. Мармашова. – Минск: БГУ. – 2016. – 88 с.
- 70.Безверхий К. Класифікація непрямих витрат у системі управлінського обліку / Безверхий К. // Вісник КНТЕУ. — 2009. — №4. — С. 106—115.
- 71.Денисенко М.П. Зменшення накладних витрат та їх значення в управлінні виробництвом / М.П. Денисенко, А.М. Литвин // Агросвіт. – 2012. – № 5. – С. 27-30.
- 72.Продиус И.П. Пути снижения себестоимости продукции на предприятии / И.П. Продиус, Е.Ю. Щекина // Економічний часопис-XXI. – 2011. – № 5-6. – С. 33-36.
- 73.Кузьмина Е.А. Функционально-стоимостной анализ и метод ABC. – [Електронний ресурс]. – [Режим доступу]: <http://quality.eur.ru/MATERIALY5/funsto.html>.
- 74.Ануфриева Ю.А. ABC-костинг как информационная система для формирования себестоимости в управленческом учете / Ю.А. Ануфриева, А.Б. Жданова // Информационные технологии в управлении производственными системами. – 2014. – Ч. 2 – С. 21-23.